

Pr Liisa-Ly Pakosta

Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee

Teie 08.10.2026 nr 8-1/7295-1

Meie 22.10.2026 nr 6-3/26-2026-2

**Arvamus kohtute seaduse muutmisega
seotud justiitsministri määruste
muutmise eelnõule**

Lugupeetud justiits- ja digiminister

Täna võimaluse eest avaldada arvamust kohtute seaduse muutmisega seotud justiitsministri määruste muutmise eelnõule (edaspidi eelnõu).

Eelnõuga tutvumise järgselt laekus kohtu esimehele arvamusi mitmelt Harju Maakohtu kohtunikult.

Paragrahvi 16 lõike 1 punktis 3 asendatakse konsultant kohtujuristiga ning lõikest 2 jäetakse välja viide kohtumaja menetluses olevatele kohtuasjadele. Muudatustega viiakse põhimäärus kooskõlla kohtute seaduses tehtud muudatustega, sealhulgas kaotades kohtumajad kui struktuuriüksused ja asendades konsultandid kohtujuristidega. Muudatusest ei selgu, kas tegemist on üksnes terminoloogiliste ja struktuuriliste muudatustega või muutub ka asjaomaste kasutajate juurdepääsuõiguste ulatus. Palume selgitada konsultandi ja kohtujuristi rollide vastavust ning seda, millise üksuse või muu kriteeriumi alusel määratakse edaspidi juurdepääs kohtuasjadele, kui kohtumaja enam juurdepääsu ulatust ei piiritle. Kohtutes, sh Harju Maakohtus töötab lisaks kohtujuristidele ka arvukalt konsultante, kel on vaja kohtute infosüsteemi tööalaselt kasutada. Seega ei ole muudatus põhjendatud ja konsultandid kui infosüsteemi kasutajad peaksid jääma juristide kõrval eraldiseisvalt määruses nimetatuks.

Kohtute infosüsteemi põhimääruse § 4 kavandatav muutmine jätab ebaselgeks, kus ja millisel viisil kajastatakse edaspidi kohtute infosüsteemiga liidestatud andmekogusid. Kuigi liidestatud andmekogude ammendav loetlemine põhimääruses ei pruugi olla otstarbekas, peab ka pärast loetelu väljajätmist olema üheselt tuvastatav, milliste andmekogudega on kohtute infosüsteem liidestatud. Palume eelnõus või seletuskirjas täpsustada, kus vastavat teavet hoitakse, kes vastutab selle ajakohasuse eest ning kuidas on tagatud teabe kättesaadavus kohtutele. Üksnes selgitus, et tulevikus kavandatakse täiendavaid liidestusi, ei lahenda olemasolevate ja lisanduvate liidestuste ülevaate tagamise küsimust.

Põhimääruse §-de 6–6² ja § 17 kavandatud muudatuste puhul ei ole piisavalt põhjendatud käsitlus, mille kohaselt on kohtusiseste kasutajate rollide ja juurdepääsuõiguste kindlaksmääramine üksnes korralduslik ja tehniline küsimus. Kohtuniku juurdepääsuõigused võivad vahetult mõjutada tema õigusemõistmisülesannete täitmist ning seetõttu tuleb regulatsiooni kujundamisel arvestada kohtuniku sõltumatusega. Eelnõust ja seletuskirjast peab selguma, millises ulatuses ja millisel õiguslikul alusel võib kohtuhaldusteenistus määrata kohtuniku kasutajarolli ning anda, muuta või piirata tema juurdepääsuõigusi. Samuti tuleb eristada juurdepääsuõiguste tehnilist haldamist nende sisulise ulatuse üle otsustamisest ning põhjendada, millised küsimused võib jätta kasutusjuhendi reguleerida ja millised eeldavad õigusaktis sätestatud aluseid ja tagatiseid.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Liina Naaber-Kivisoo
kohtu esimees